

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НАРАТЛЫ-КИЧУСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
МЕНЗЕЛИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНЗЭЛЭ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ НАРАТЛЫ-КИЧУАВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

423714, Республика Татарстан
Мензелинский район, с.Наратлы-Кичу, ул.
Центральная, 2

423714, Татарстан Республикасы,
Минзэлэрайоны, Наратлы-Кичу авылы, Центральный
урамы, 2

телефон: (85555) 3-51-79. E-mail: NaratK.Mnz@tatar.ru

Карар

№3 30 март 2018ел

2018-2023еллар чорына Татарстан Республикасы Минзэлэ муниципаль районының Наратлы-Кичу авыл жирлеге транспорт инфраструктурасы системасын комплекслы үстерү программасын раслау турында 2030 елга кадәр перспективада

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, 29.12 номерлы Федераль законга ярашлы. 2014 № 456-ФЗ «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында», Россия Федерациясе Хөкүмәтенң «торак пунктларның, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 25.12.2015 № 1440 карары, Татарстан Республикасы Президенты йөкләмәсе белән Р.Н.Миңнехановның «муниципаль берәмлекләрнең транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында» 2016 елның 6 июндәге 326661-МР номерлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы Минзэлэ муниципаль районы Наратлы Кичу авыл жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР ЧЫГАРА:

1. Татарстан Республикасы Минзэлэ муниципаль районының Наратлы-Кичу авыл жирлеге транспорт инфраструктурасы системасын 2018-2023 еллар чорына һәм 2030 елга кадәр перспектива белән комплекслы үстерү программасын расларга.
- 2.. Әлеге карарны Минзэлэ муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Минзэлэ муниципаль районы
Наратлы-Кичу авыл жирлеге
Башкарма комитеты житәкчесе

Ф.Х.Минһажев

**Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының
«Наратлы- Кичү авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген
транспорт инфраструктурасының 2018-2023 ел чорына һәм
2030 елга кадәр перспектива программасы**

Наратлы-Кичү авылы, 2018 ел

Эчтэлөк

1. Програма паспорты
- 2.Общие белешмэлэр
- 3.Ижтимагый транспорт.
- 4.Урам-юл челтэре.
- 5.Транспорт комплексын үстөрү өстенлеклэре.
- 6.Урам-юл челтэрен оптимальлэштөрү
- 7.Машина туктау һәм озак вакытлы транспорт саклау урыннарын оештыру.
8. Жэяүлелэр өчен урамнар һәм велосипед юллары системасын булдыру:
мөмкинлеклэре чиклэнгән затлар өчен киртэ мохитеннән башка тээмин итү.

Паспорт
Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы
Наратлы-Кичү авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасы системаларын
комплекслы үстерү программалары

Мәдәни мирас объекты	«2018-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Наратлы-Кичү авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасын 2018-2023 елларга һәм перспективада 2030 елга кадәр үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программаны эшләү өчен нигезләр	«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон; «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрдәгә 1440 номерлы карары белән; «Муниципаль берәмлекләрнең транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында» Татарстан
Программаны эшләүче	Минзэлә муниципаль районының Наратлы- Кичү авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаны башкаручылар	Минзэлә муниципаль районының Наратлы- Кичү авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Программаны гамәлгә ашыруны Минзэлә муниципаль районының Наратлы-Кичү авыл жирлеге Минзэлә муниципаль районының Наратлы-Кичү авыл жирлеге депутатлар Советы контрольдә тотта
Программаның максаты	Наратлы- Кичү авыл жирлеге территориясендә халык һәм хужалык итүче субъектларның тормыш уңайлылыгын һәм куркынычсызлыгын арттыру
Программаның бурычлары	1. Транспорт инфраструктурасы системасының ышанычлылыгын арттыру. 2. Авыл жирлеге халкының уңайлырак яшәү шартларын тәэмин итү 3. Юл хәрәкәте иминлеге.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2018-2023 ел һәм перспектива белән 2030 елга кадәр
Күләмнәр һәм чыганаclar	Финанслау чыганаclarы: - жирле бюджет акчалары. Планлы чорда каралган бюджет ассигнованиеләре, муниципаль бюджеттан ассигнованиеләр үзгәрүне исәпкә алып, жирлек бюджеты проектларын формалаштырганда төгәлләштереләчәк.
Программаның чаралары	- проект-смета документациясен эшләү; - материаллар сатып алу һәм юлларны ремонтлау; - юл хәрәкәтен оештыру чаралары;

Наратлы Кичү административ үзәгеннән район үзәгенә кадәр - 40 км, республика үзәгенә (Казан шәһәре) кадәр - 300км.

Наратлы- Кичү авыл жирлегендә яшәүчеләр 2018 елның 1 гыйнварына 441 кеше тәшкил итте.

Транспорт комплексы. Тышкы транспорт.

Жирлек территориясендә тышкы транспорт бер төр - автомобиль транспортынан гыйбарәт.

Шулай итеп, Программаның тышкы транспортны үстерү өлешендә түбәндәге чаралары булачак:

1. Муниципаль берәмлекнең территориаль планлаштыруында региональ һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләү чараларын исәпкә ала (бөтен чор).
2. Автомобиль юлларын перспективалы төзү коридорларын (бөтен чорны) резервлау.
3. Муниципаль берәмлек чикләрендә федераль һәм региональ әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү өчен жир кишәрлекләрен бүлеп бирүгә ярдәм күрсәтү (бөтен чор).
4. Федераль һәм региональ әһәмияттәге автомобиль юлларының бүленгән полосаларыннан һәм саклау зоналарыннан файдалану режимын (бөтен чор) үтәүне тәэмин итү.

Гомуми белешмэлэр

Наратлы-Кичү авыл жирлеге «Минзэлэ муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005елның 29 июнендәге 13 номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә оештырылды.

Наратлы-Кичү авыл жирлеге составына әлеге закон нигезендә Наратлы-Кичү авылы, Исангол авылы, Шикәрле-Каен авылы керә.

Наратлы-Кичү авыл жирлегенең мәйданы 5387 га.

Наратлы - Кичү авыл жирлеге Тукай, Сарман муниципаль районнары һәм Кадрәк, Коноваловка һәм Хужәмәт авыл жирлекләре белән чиктәш. Наратлы - Кичү авыл жирлеге чиге Хужәмәт авыл жирлеге белән чиктәш жирдә Коноваловка, Хужәмәт һәм Наратлы - Кичү авыл жирлекләре чикләре тоташкан урында Исангол авылыннан 2,3 км төньяк-көнчыгышта урнашкан 11 нче тоташу ноктасыннан алып Минзэлә елгасы буйлап көнбатышка таба, аннары авыл хужалыгы жирләре буйлап 1,2 км уза, шуннан соң авыл хужалыгы жирләре буйлап төньяк-көнбатышка таба Хужәмәт, Наратлы-Кичү һәм Тукай муниципаль районы чикләре тоташкан урында Исангол авылыннан 2,2 км төньяк-көнбатышта урнашкан 10 нчы тоташу ноктасына кадәр бара.

Наратлы Кичү авыл жирлеге чиге Коноваловка авыл жирлеге белән чиктәш жирдә Кадрәк, Коноваловка һәм Наратлы- Кичү авыл жирлекләре чикләре тоташкан урында Исангол авылыннан 2,8 км көнчыгышта урнашкан 30 нчы тоташу ноктасыннан алып авыл хужалыгы жирләре буйлап 200 м төньяк - көнбатышка таба, 350мна төньяк - көнчыгышка таба, 2,9 км төньяк-көнбатыш юнәлештә уза 11 нче узелга кадәр Наратлы-Кичү авыл жирлеге Кадрәк авыл жирлеге белән чиктәш жирдә Кадрәк, Наратлы- Кичү авыл жирлекләре һәм Чрман муниципаль районы чикләре тоташкан урында Яңа Тәкермән авылыннан 2,4 км көньяк-көнбатышта урнашкан 32 нче тоташу ноктасыннан алып авыл хужалыгы жирләре буйлап 550 м төньяк - көнбатышка таба, 400 м төньяк-көнчыгышка таба, 2,8 км төньяк - көнбатышка таба уза, аннары сынык сызык ясап, төньяк-көнчыгыш юнәлештә авыл хужалыгы жирләре буйлап 2,5 км Минзэлә елгасына кадәр, автомобиль юлын кисеп үтеп, аннары Минзэлә елгасы агымы буенча аска таба бара, 5 км алга таба төньяк - көнчыгышка таба бара - көнчыгышка таба авыл хужалыгы жирләре буенча 1,4 км, инешне кисеп үтә. Аннары чик төньяк-көнбатышка таба борыла һәм, кибеп баручы инешне кисеп үтеп, 2,1 км авыл хужалыгы жирләре буйлап 30 нчы тоташу ноктасына кадәр бара.

Наратлы - Кичү авыл жирлеге чиге Сарман муниципаль районы белән чиктәш жирдә 32 нче тоташу ноктасыннан алып Минзэлә муниципаль районы чиге буйлап Наратлы-Кичү авыл жирлеге чикләре тоташкан урында Шикәрле-Каен авылыннан 4,2 км көньяк- көнчыгышта урнашкан 31 нче тоташу ноктасына кадәр уза. Сарман

Тукай муниципаль районнарын да.

Ижтимагый транспорт.

Транспорт - халыкны һәркем файдалана алырлык транспорт белән тәэмин итүче житештерүчеләр һәм кулланучылар арасында продукциянең төрле төрләрән күчәрә торган икътисадның һәм халыкның йөк ташуга ихтыяжларын канәгәтләндерә торган жирлек инфраструктурасының мөһим состав өлеше. Транспортның тотрыклы һәм нәтижәле эшләве жирлекнең барлык предприятиеләрен ташуга һәм уңышлы эшләүгә халыкның ихтыяжларын тулысынча канәгәтләндерү өчен кирәкле шарт булып тора.

Наратлы -Кичү авыл жирлеге территориясендә автотранспорт предприятиеләре юк. Жирлектә максатчан хәрәкәт итүләрнең күбесе шәхси автотранспортка һәм жәяүлеләр юлларына туры килә.

Урам-юл челтәре.

Урам-юл челтәре торақ пунктларның транспорт, инженерлык һәм социаль инфраструктурасының төп барлыкка китерүче элементы булып тора. Жирлекнең комплекслы үсешендә юллар челтәрен һәм инфраструктура объектларын үстерү иң социаль әһәмиятле мәсьәләләрнең берсе булып тора.

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Наратлы-Кичү авыл жирлегенең урам-юл челтәре характеристикасы

Наратлы- Кичү авыл жирлегенең юл-урам челтәренең гомуми озынлыгы - 7,1 км.

№ п/п	Юл исеме	Юлның гомуми озынлыгы (куәте), километр	Урамда урнашкан объектлар
1	Наратлы Кичү ав., Яшьләр ур.	0,5	Торақ йортлар,
2	Наратлы Кичү ав., Мира ур.	0,8	Торақ йортлар
3	Муса Жәлил ур., Наратлы Кичү авылы	0,3	Торақ йортлар
4	Наратлы- Кичү ав., Тукай ур.	0,4	Торақ йортлар, мәчет
5	Наратлы -Кичү ав., Үзәк ур.	0,3	Торақ йортлар, почта
6	Наратлы -Кичү ав., Карл Маркс ур.	0,8	Торақ йортлар, кибет, МФЦ, балалар бакчасы
7	Наратлы- Кичү ав., ХадийТакташ ур.,	0,4	Торақ йортлар
8	Наратлы- Кичү авылы, Г.Камал ур.	1 Д	Торақ йортлар
9	Наратлы- Кичү ав., Кутузов ур.	0,3	Торақ йортлар
10	Исангол авылы, Батыршин ур.	0,9	Торақ йортлар, авыл клубы
12	Шикәрле-Каен авылы, Гагарин ур.	1,3	Торақ йортлар
	барлығы	7,1	

Наратлы-Кичү авылы күперләре

№ п/п	Мәдәни мирас объекты	Билгеләнеше	Озынлык, м	Материал
1	Иганә елгасы аша күпер	автомобиль	80	тимер-бетон
2	Иганә елгасы аша күперчек	жәяүле	15	тимер

Исангол күперләре

№ п/п	Мәдәни мирас объекты	Билгеләнеше	Озынлык, м	Материал
1	Минзәлә елгасы аша күпер	автомобиль	90	тимер-бетон

Транспорт комплексын үстерү өстенлекләре.

Наратлы-Кичү авыл жирлегенең транспорт комплексы үсешенә төп өстенлекләре түбәндәгеләр булырга тиеш:

1. Гамәлдәге урам-юл челтәрен ремонтлау һәм реконструкцияләү;
2. Гамәлдәге грунт юлларында каты өслекле юллар төзү.
3. Авылның юл-урам челтәре буенча юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру чараларын үтәү.

Наратлы- Кичү авыл жирлеге территориясендә транспорт юлларын үстерү федераль, төбәк, муниципаль хакимиятнең төрле дәрәжәләрендә уртак тырышлыкка юнәлтелгән комплекслы якин килү нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Авыл жирлегенең транспорт системасын үстерүне планлаштырганда районның һәм тулаем регионның транспорт системасын перспективалы үстерүне исәпкә алырга кирәк. Шәһәрнең транспорт системасы регионның транспорт системасы элементы булып тора, шуңа күрә территориядә транспорт инфраструктурасын оптимальләштерүгә бәйле барлык бурычларны хәл итү бары тик Минзәлә шәһәре Башкарма комитеты вәкаләтләре кысаларында гына хәл ителә алмый. Програмадагы күрсәткечләрне транспорт инфраструктурасын үстерү буенча барлык дәрәжәләрдәге бюджетлар катнашында гамәлгә ашыру тәкъдим ителә. Жирле үзидарә органнарының бурычлары булып дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәмин итү буенча оештыру чаралары, транспорт инфраструктурасын үстерү буенча район хакимияте органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары өчен инициативалы тәкъдимнәр эзерләү тора.

Транспорт инфраструктурасын үстерүнең төп юнәлешләре федераль дәрәжәдә Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2008 елның 22 ноябрәндәге 1734-р номерлы күрсәтмәсә белән расланган Россия Федерациясә транспорт стратегиясә белән билгеләнде.

Транспорт стратегиясә нигезендә транспорт системасын үстерүнең стратегик максаты - конкурентлыкка сәләтле сыйфатлы транспорт хезмәтләрендә икътисадны һәм жәмгыятьне инновацион социаль юнәлешле үстерү ихтыяжларын канәгатьләндерү.

Нәтижәле конкурентлыкка сәләтле транспорт системасын булдыру өчен өч төп өлеш кирәк:

1. конкурентлыкка сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләре;

2. югары житештерүчәнлекле имин транспорт инфраструктурасы һәм алар конкуренциягә сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләре белән тәэмин итәрлек дәрәжәдә кирәкле транспорт чаралары;
3. Транспорт хезмәтләренен тәкъдимнәр дәрәжәсен ихтыяждан арттыру өчен шартлар тудыру (киресенчә очракта көндәшлек мохите булмаячак).

Муниципаль транспорт комплексын үстерү өлешендә гамәлләр берәмлек.

Программа карарлары нигезендә муниципаль берәмлекнең торак пунктларында урамнарны этаплап төзү һәм реконструкцияләүнең муниципаль максатчан программасын эшләү һәм кабул итү	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2023
Автомобиль юллары классификациясе нигезендә жирле эһәмияттәге автомобиль юллары исемлеген раслау.	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2023
Территорияләрне планлаштыру документларын эшләү белән комплекста хәл ителә торган юл хәрәкәте иминлегенә буенча чаралар комплексын эшләү һәм гамәлгә ашыру	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2030
Торак пунктлар урамнарында реконструкцияләү, ремонтлау, каты өслек урнаштыру	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2030
Юлларны һәм тротуарларны комплекслы төзү	Торак һәм сәнәгать төзелеш өчен яңа территорияләр үзләштергәндә	перспектива
Жирле эһәмияттәге автомобиль юлларын инвентаризацияләүне паспортлаштыруны үткәрү, жирле эһәмияттәге автомобиль юллары белән мәшгуль жир участкаларын бүлөп бирү полосаларын билгеләү, теркәү	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2023
Автомобиль юлларында һәм жирлек урамнарында барлык инженерлык корылмаларының техник торышын бәяләүгә кирәкле реконструкция яисә яңа төзелеш срокларын һәм күләмнәрен билгеләү	Наратлы-Кичү авыл жирлеге	2018-2030

Урам-юл челтәрен оптимальләштерү

Наратлы -Кичү авыл жирлегенен транспорт комплексы үсешендә билгеле бер өстенлекләр нигезендә Программа тарафыннан урам-юл челтәрен оптимальләштерү буенча түбәнәйтелгән чаралар каралган.

Программа белән нормативлар нигезендә магистраль урам-юл челтәре челтәрен формалаштыру буенча тәкъдимнәр бирелә.

Торак пункт чикләрендә урам челтәренең төп исәп-хисап параметрлары 42.13330.2011 "Шәһәр һәм авыл жирлекләрен төзү, планлаштыру һәм төзү" уртак карары нигезендә кабул ителә.

Урам-юл челтәрен төзү нигезенә шәһәрнең гамәлдәге һәм планлаштырылган микрорайоннары арасында элементлар санын арттыру һәм авылның урам-юл челтәрен төбәкнең автоюл системасына керту идеясе салынган.

Дәрәжә буенча урамнар иерархиясендә аларның һәркайсының аркылы профиле үтәлергә тиеш.

Генераль план проектында торак пунктның урамнары һәм юлларының проектлана торган аркылы профильләре китерелгән. Текст материаллары составында китерелгән чираттагы профильләр һәм Нигездә китерелгән чишелешләр схемалары территорияне планлаштыру, юлларны проектлау эшләрен башкарганда регламентлаштыручы нигезләмәләр буларак карала һәм тәгаенләнергә мөмкин. Үзгәрешләрнең киңлегә, юл чишелешләре тибы һәм хәрәкәтнең төп юнәлешләре үзгәрешсез калырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең комплекслы транспорт схемасын эзерләгәндә, әлегә аркылы профильләр һәм чишелешләр схемалары төзәтелергә мөмкин.

Яңа торак төзелеше микрорайоннарында урамнарны һәм юлларны проектлаганда кызыл сызыкларда урамнарның проект киңлеген сакларга кирәк, бу алга таба жир кишәрлекләрен тартып алу һәм урамнарны киңәйтү максатыннан капитал төзелеш объектларын жимерү буенча кыйммәтле чараларны гамәлгә ашырудан качарга мөмкинлек бирәчәк. Проектлы урамнар, шулай итеп, рельефта урнаштырылырга тиеш, норматив тайпылышларны үтәү таләбе үтәлсә өчен. Катлаулы геоморфологик факторлар булу шартларында төп урамнарны проектлауга һәм төзүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

Наратлы-Кичү авыл жирлегенең урам-юл челтәрен оптимальләштерү

Программада төп урамнар системасын формалаштыру тәкъдим ителә.

Төп урамнар торак пунктның планлаштыру каркасын формалаштыра, алар буенча торак пунктның төрле өлешләре арасында төп бәйләнешләр, жәмәгать транспорты хәрәкәте тормышка ашырыла.

Исәп-хисап чорына торак төзелешендә төп урамнар булачак: Яшьләр урамы

Торак урамнар һәм юллар системасын тәртипкә салу, кызыл линияләргә тигезләү, урамнарны яшелләндерү һәм яктырту системаларын булдыру тәкъдим ителә.

Торак пунктның төп урамнары өчен беренче чиратта реконструкцияләү, төзекләндерү, киңәйтү һ.б. чаралар башкарыла.

Машина кую һәм озак вакытлы транспорт саклау урыннарын оештыру.

Жирлек территориясендә автотранспортны саклау, нигездә, предприятиеләр участкалары чикләрендә һәм жирлектә яшәүчеләрнең йорт участкаларында гамәлгә ашырыла.

Жирлектә гараж-төзелеш кооперативлары юк.

Алга таба, халыкны автомобильләштерү дәрәжәсен фаразлана торган арттыруны исәпкә алып, жәмәгать билгеләнешендәге биналар янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күз алдында тотарга кирәк.

Торак урамнар һәм юллар системасын тәртипкә салу, кызыл линияләрне тигезләү, урамнарны яшелләндерү һәм яктырту системаларын булдыру тәкъдим ителә.

Торак пунктның төп урамнары өчен беренче чиратта төзекләндерү, төзекләндерү, киңәйтү һ.б. буенча чаралар башкарыла.

Алга таба халыкны автомобильләштерү дәрәжәсен фаразлана торган арттыруны исәпкә алып, ижтимагый билгеләнештәге биналар янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күз алдында тотарга кирәк.

Ведомство һәм йөк машиналары жирлекнең коммуналь-склад һәм агросәнәгать зонасында саклауда булып дип көтелә. Халыкның жиңел автомобильләрен даими һәм вакытлыча саклау йорт янындагы кишәрлекләр чикләрендә күздә тотыла.

Әлеге бүлек буенча башкарылырга тиешле чаралар:

1. Төзелеш өчен (бөтен чор) бирелә торган участкаларда жәмәгать билгеләнешендәге биналарның проект сыйдырышлылыгы нигезендә кирәкле сандагы парковка урыннарын урнаштыруның административ чаралары белән тәэмин итү;

Хезмәт күрсәтү объектлары янында автостоянкалар төзү (авырлыгы);

2. Иң күп тартылу урыннарында жәмәгать тукталышларын оештыру (беренче чиратта - хисап срогы).

Жәяүле урамнар системасын булдыру. Мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен киртә мохитеннән башка тәэмин итү.

Экологик чиста мохитне саклау өчен, корреспонденция өчен зур булмаган кисемтәләр булганда, торак пунктлар территориясендә Программада жәяүлеләр өчен урамнар системасы каралган.

Жирлек программасы халыкның мобиль төркемнәре аз булу өчен киртә мохите булдыруны күздә тотта. Шул максаттан чыгып, ижтимагый биналарны проектлаганда, киртә мохитеннән башка гына барлыкка китерүгә караган барлык таләпләрне һәм тротуарларның норматив тайпылышлары булган пандуслар урнаштыру буенча таләпләр куелырга тиеш.

Әлеге бүлек буенча чаралар:

4. Күпчелектә жәяүлеләр һәм хәрәкәт белән урамнар системасын формалаштыру (исәп-хисап срогы - перспектива);

5. Төзүчеләр тарафыннан киртә мохитеннән башка (бөтен чор) төзү таләпләрен үтәүнең административ чаралары белән тәэмин итү.

Наратлы - Кичү авыл жирлегенә чиге Тукай муниципаль районы белән чиктәш жирдә 31 (68) нче тоташу ноктасыннан алып Минзәлә муниципаль районы чиге буйлап 10 нчы тоташу ноктасына кадәр уза.